

דרשת ז' אדר

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנת תש"פ לפ"ק

יוצא לאור ע"י
מכון מעדני מלך וויען

גליון אלף קנ"ב

לעילוי נשמות
הרה"ח ר' ישעי' ב"ר ישראל ע"ה
פאללאק
נפטר י"ג אדר תשע"ז לפ"ק
ת.נ.צ.ב.ה.

אפשר לשמוע דרשת ז' אדר מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
845-694-0000 #7

להשיג אצל
מכון מעדני מלך וויען
185 Wilson St.
Brooklyn N.Y. 11211
718.388.1751.#117

דרשת ז' אדר

יום ב' פרשת תצוה תש"פ לפ"ק

דמנינו צמרים, כאשר זלזלה לדבר על משה במה שפירש עלמו מציתו, כתיב (במדבר יז-ה) וירד ה' בעמוד ענן ויעמוד פתח האהל, ויקרא אהרן ומרים ויאלצו שניהם, ויאמר שמעו נא דברי, אם יהיה נביאכם ה' במראה אליו אתודע בחלום אדבר בו, לא כן עבדי משה בכל ציחי נאמן הוא, פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות, ותמונת ה' יציט, ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה. ויחר אף ה' צם וילך, והענן סר מעל האהל והנה מרים מזורעת כשג, ויפן אהרן אל מרים והנה מזורעת. ואיתא בגמרא (זבחים קא:) מרים מי הסגירה, אם תאמר משה הסגירה, משה זר הוא, ואין זר רואה את הנגעים. ואם תאמר אהרן הסגירה, אהרן קרוב הוא ואין קרוב רואה את הנגעים, אלא כבוד גדול חלק לה הקצ"ה למרים אותה שעה, אני כהן ואני מסגירה אני חולטה ואני פוטרה ע"כ. הרי להדיא שאלקיים כהן הוא. ועל זה שאל האז מינא כי קצריה למשה במאי טבילה והוכיח לו רבי אבהו מקרא, כי טבילה

וימת שם משה עבד ה' בארץ מצרים על פי ה' [בנשיקה], ויקבור אותו בגי בארץ מואב מול בית פעור, ולא ידע איש את קבורתו עד היום הזה (דברים לד-ה). וברש"י ויקבור אותו, הקדוש ברוך הוא בכבודו, רבי ישמעאל אומר הוא קבר את עלמו וכו' ע"כ.

ובגמרא (סנהדרין לט.) אמר ליה ההוא מינא לרבי אבהו, אלקיכם כהן הוא דכתיב (שמות כה-ב) ויקחו לי תרומה, כי קצריה למשה במאי טביל, וכי תימא במיא, והכתיב (ישעיה מ-ב) מי מדד בשעלו מים. אמר ליה צנורא טביל, דכתיב (שם סו-טו) כי הנה ה' באש יבא. ומי סלקא טבילותא צנורא, אמר ליה אדריה עיקר טבילותא צנורא הוא דכתיב (במדבר לא-כג) וכל אשר לא יבא באש תעבירו במים [דחייה דחייה, ודרש להו הכי כל מי שאינו יכול לבא באש מפני שישרף תעבירו במים] ע"כ.

ובאמת מה שאמר אלקיכם כהן הוא, נחזיון המין לאמיתו,

והנה צמקספות הקשו, למה לא קשיא ליה היאך נטמא, הא כהן אסור לטמא עצמו למת, ותייראו דישראל נקראו צנים למקום ע"כ. ומקשים הא כהן גדול אפילו לבנו אינו מטמא. וזיאר צמהרש"א דמשה מת מנוה היה, וכמו שנאמר ולא ידע איש את קבורתו, וכהן גדול מטמא למת מנוה ע"כ.

צדיקים אינם מטמאים,

שבחייהם כבר נגעלו מכל טומאה

והנה צדרשות חתם סופר (ו' אדר קנ: וצמד"ח דרוש ית) כתב לבאר מה שאמרו צנורא טבל, כי לדיקים אינם מטמאים, כי כבר צחייהם נטבלו הם ונגעלו מכל גיעול וטיעוב, וכיון שהם נטבלו צחייהם בליצון והגעלה, שוב אין הנוגע ומתעסק בהם צמותם צעי טבילה צמים כי לא נטמא מנגיעותם. וידוע משה רבינו ע"ה נתקדש צענן, ויכסהו הענן ששת ימים (שמות כד-כז) למרק אכילה שצמעיו (יומא ד'), ואם כן נגעל ונטבל משה רבינו ע"ה באש שצענן, ולא צעי הנוגע טבילה. והיינו דאמר ליה דטביל צנורא, לא קאי אהקצ"ה, אלא משה רבינו כבר טבול צנורא מעיקרא ולא טימא כלל ע"כ.

וביאורו הוא, כי טומאה לא חל על המת רק כאשר נשאר חומר צר מתועב ומלוכלך, אז נאחו

באש מטמא כמו טבילה צמי מקוה, ועוד עדיפא מיניה צמעלותו, ורק כאשר לא יוכל לבוא באש, אז תצטירו צמים.

וביאורו הוא, כי דבר המקבל טומאה לא יוכל לטהר הטמא, כי תיכף צנוגעו צו נעשה טמא, ואין טומאה יכולה לטהר טומאה, אך מי מקוה מחוצרין בקרקע לא מקבל טומאה ולכן יוכל לטהר. וכמו שנאמר (ויקרא יא-לו) אך מעין וצור מקוה מים יהיה טהור, וצרש"י מים המחוצרים לקרקע אין מקבלין טומאה. ועוד יש לך ללמוד, יהיה טהור, הטובל מהם מטומאתו (פסחים טו: ע"כ. והיינו כי שני הדברים הללו הא צהא תליא, דאם היה מעין ומקוה צור מקבלין טומאה, לא היו יכולין לטהר טמא הטובל בהם. וכמו כן אש אינו מקבל טומאה (צרכות כצ.), על כן סלקא טבילה צנורא.

ובבבד"ש יהונתן (ריש פרשת תרומה) כתוב לבאר צוה סמיכות

הפרשיות של פרשת משפטים לפרשת תרומה, שמסיימת ומראה כבוד ה' באש אוכלת צראש ההר לעיני כל ישראל (בד-יז), וסמין ליה ויקחו לי תרומה, דכיון דאלקיים כהן הוא שמקבל תרומה, איך טבל כי קצריה למשה, אבל כיון שמראה כבוד ה' באש אוכלת, שפיר טבל עצמו צנורא ע"כ.

הוא דבוק בהתורה, שלא מסית דעתו ממנה, וכל אבריו וגידיו בטלים הם להתורה, ולא יזיז ממנה כל שהוא, שכל מעשיו מכוונים הם לדרכי התורה. וכזה היה משה רבן של ישראל, שנתבטל כל כולו לאש התורה, עד שגם בחילוניותו היה ניכר, שקרן אור פניו, פני משה כפני חמה (בבא בתרא ע"ה), וכל גופו כלול היה באש, שגם שער אחד ממנו לא היה מבחוץ. וכמו שקראו הכתוב, וימת שם משה עבד ה' (דברים ל"ד), כי עבד אין לו שום יד לעצמו, אלא בטל כולו לאדונו, ויד עבד כיד רבו. ולכן ליכא טומאה במשה, כי טבל עצמו בצורה, באש התורה, ונעשה כל גופו אש שאין זה טומאה.

משה רבינו נתעלה במלאכי אש

והכתוב אומר, וישלח מלאך ויוציאנו ממצרים (במדבר כ"ט), וברש"י זה משה ע"כ. הרי לנו כי משה רבינו נתעלה בחייו להיות כמלאך, שהמלאכים כל גופן אש. ואמרו חז"ל (צ"ר מה"ד) על משה שנאמר עליו (דברים ט"ו) ארבעים יום לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי, וכי אפשר להתקיים ארבעים יום וארבעים לילה בלא אכילה ושתייה, אלא עליית לקרתא הלך צנימוסיא ע"כ. והיא תמוה דאין יתורץ קושייתו, דאף אם ראוי לילך צנימוסי מקום שנכנס בו, מכל מקום הרי מן הנמנע להתקיים

בו טומאה, אבל מי שעבר בחייו ליבון והגעלה, והפך החומר לצורה, לא נמצא בו חומר צברי שיחול עליו טומאה. ומשה רבינו נתקדש בענן ששת ימים, ומירק אכילה שבמעיו, ממילא לא חל טומאת מת על משה ואינו מטמא הנוגע בו.

תלמידי חכמים שגופן אש

אינן מקבילים טומאה

אמנם אכתי צריך ביאור, כי מאז שנתקדש משה בענן בעת מתן תורה, עברו ארבעים שנה עד יום מותו, ומה מהני לו הטבילה באש שטבל שנים רבות קודם מיתתו. ונראה להוסיף נופך על דבריו, כי אמרו חז"ל (חגיגה כו.) תלמידי חכמים כל גופן אש דכתיב (ירמיה כג-כט) הלא כה דברי כאש נאום ה' ע"כ. והענין הוא, כי התורה היא חכמתו של הקב"ה, אשר הוא וחכמתו אחד, וכיון שה' אלקיך אש אוכלה הוא (דברים ד-כד), גם התורה היא אש. והנה דרכו של אש הוא, שכל מה שנכנס לתוכו מתהפך להיות אש, וכיון שתלמידי חכמים דבוקים באש התורה, גם גופן נעשה אש, ואש לא מקבל טומאה, ולא עוד אלא שמטהר כל טומאה.

אמנם טבילה לא מטהר רק כאשר נכנס בו כל גופו, שלא נשאר גם שער אחד צחוק, וכמו כן אש התורה לא מטהר רק כאשר כל כולו

כהן גדול בעבודתו בקודש הקדשים

היו פניו בוערות כלפידים

ובזה היה נראה לצאר מה שאמר הכתוב (ויקרא טז-יז) וכל אדם לא יהיה צאהל מועד צבואו לכפר בקודש עד לאתו. ואמרו במדרש (ויק"ר כא-יג), וכהן גדול לא אדם היה, אלא כההוא דאמר רבי פנחס בשעה שהיה רוח הקודש שרוי עליו היו פניו בוערות כלפידים עליו, הדא הוא דכתיב (מלאכי ג-יז) כי שפתי כהן ישמרו דעת וגו', כי מלאך ה' צבאות הוא ע"כ. ויש להבין למה הצליט מעלה זו באהרן, שהיה אז פניו בוערות כלפידים. אך הענין הוא, כי סיצת הדבר שאסור להכנס לפני ולפנים, הוא כי שם שוכן אלקים, ואדם בחומר גשמי המקבל טומאה, גם כאשר הוא טהור, אין ליכנס לקודש הקדשים. אבל הוכחה להפוך החומר לזורה, וכל גופו נעשה אש, שאין זה מציאות של קבלת טומאה, הוא ראוי ליכנס. ואהרן הכהן אחר שהבין עצמו כראוי, והיה עומד ציוס הכיפורים יום שמוחלין בו עונות בית ישראל, היה מתהפך אז לאש, ופניו בוערות כלפידים, אז היה ראוי ליכנס, כי באש לא חל טומאה כלל.

ובזה מוצן מה שאמרו חז"ל (תורת כהנים אחרי א-י) דבר אל אהרן אחיק ואל יבא בכל עת אל הקודש (ויקרא טז-יג), אהרן צבל יבא, אבל אין

צלי אכילה ושמיה. ופירוש צעיון יעקב (סוטה יד.) דודאי לא קשה היאך התקיים ארבעים יום ולילה צלא אכילה ושמיה, דשאני משה דמלאך ה' היה וגופו כולו רוחני ואין צריך לאכילה ושמיה, אלא דאם כן קשה למה אכל ושמה בשאר ימים כיון שאין צורך לו, דמדאמר ארבעים יום וכו' מכלל דבשאר הימים אכל ושמה, ועל זה משני שפיר אלא עלית לקרמא הלך בנימוסיה, ולכך אכל ושמה צעת שהיה על פני האדמה עכ"ד (הוצא צישמח משה פ' בראשית ד"ה ויזו ה' אלקים).

ועל כן אחר ששאל ההוא מינא, אלקיכם צמאי טבל, והשיב לו רבי אבהו, שמשה טבל צנורא, ולא שיך צו טומאה, שנתקדש באש הענין כאשר עלה לשמים לקבל התורה, ומאז דבק עצמו בהתורה שכולה אש, וממילא לא שיך צמשה טומאה. ומעתה שוב לא היה קשיא ליה איך קצרו הא כהן אסור לטמא עצמו, כי משה רבינו גם צמיתתו טהור, שכל גופו טהור, ולא מקבלת טומאה, כי אש לא מקבל טומאה. - וממילא קושיא צלאו הכי מעיקרא ליתא, כי קצריה למשה צמאי טביל שהרי כיון שה' אלקיכם אש אוכלה הוא, גם אם היה משה מטמא, מכל מקום אין קוצ"ה כציוול מקבל טומאה.

עדיין לא טבל צנורא, והיו אסורין להכנס. ורק משה עבד ה' זכה למדריגה זו, שטבל צנורא, וכל גופו וחומריו נתהפך לאש של תורה, להיות כל כולו אש, ולהטבל צנורא.

*

דביקות משה רבינו באלקותו ית'

והנה נדב ואציהוא בקרבנם לפני ה' וימותו (שם טז-ה), ובמדבר (ילקוט חקנד) פליגי תנאי מה היה חטאם, עיין שם. ולכאורה הכתוב אומר, וימת נדב ואציהוא לפני ה' בהקריבם אש זרה (במדבר ג-ד), ונכנסו לפנים צומן אשר לא נזהר, ולכן אחרי מות שני בני אהרן, אמר ה' אל אהרן, ואל יצא צבל עת אל הקודש, וברש"י זרזו שלא ימות כדרך שמתו בניו ע"כ. אך נראה כי נדב ואציהוא היו אנשים גדולים מאד, ועליהם אמר ה' בקרובי אקדש (י-ג), ומשה אמר לאהרן שהם גדולים ממני וממך (ויק"ר יז-ג), וחשבו שגם הם הגיעו למדריגתו של משה שכל גופן אש ומותר להם ליכנס לפני ולפנים, אבל התורה מעידה כי אש זו שעלתה על דעתם היתה 'אש זרה', שלא זכו להטבל כל גופם באש, אלא היו עוד שערות קטנות בהם שלא נכנס בהאש, כי היה פגם במעשיהם, לכל מאן דאמר כדאית ליה. ואם יש משהו באדם שלא מתבטל להאש של תורה,

עדיין לא טבל צנורא, והיו אסורין להכנס. ורק משה עבד ה' זכה למדריגה זו, שטבל צנורא, וכל גופו וחומריו נתהפך לאש של תורה, להיות כל כולו אש, ולהטבל צנורא.

דביקות משה רבינו באלקותו ית' והנה נדב ואציהוא בקרבנם לפני ה' וימותו (שם טז-ה), ובמדבר (ילקוט חקנד) פליגי תנאי מה היה חטאם, עיין שם. ולכאורה הכתוב אומר, וימת נדב ואציהוא לפני ה' בהקריבם אש זרה (במדבר ג-ד), ונכנסו לפנים צומן אשר לא נזהר, ולכן אחרי מות שני בני אהרן, אמר ה' אל אהרן, ואל יצא צבל עת אל הקודש, וברש"י זרזו שלא ימות כדרך שמתו בניו ע"כ. אך נראה כי נדב ואציהוא היו אנשים גדולים מאד, ועליהם אמר ה' בקרובי אקדש (י-ג), ומשה אמר לאהרן שהם גדולים ממני וממך (ויק"ר יז-ג), וחשבו שגם הם הגיעו למדריגתו של משה שכל גופן אש ומותר להם ליכנס לפני ולפנים, אבל התורה מעידה כי אש זו שעלתה על דעתם היתה 'אש זרה', שלא זכו להטבל כל גופם באש, אלא היו עוד שערות קטנות בהם שלא נכנס בהאש, כי היה פגם במעשיהם, לכל מאן דאמר כדאית ליה. ואם יש משהו באדם שלא מתבטל להאש של תורה,

מני ים, ואמרו חז"ל (מנחות כט:) על רבי עקיבא שהיה דורש על כל קוץ וקוץ שבתורה תילין תילין של הלכות ע"כ. ואיתא במשנה (פסטה מט.) משמת רבי גמליאל הזקן בטל כבוד התורה, ופירש רש"י שהיה נותן לבו לדורש על כל קוץ וקוץ של כל אות, וכל שכן תיבות יתירות ואותיות יתירות, וזהו כבוד תורה גדול שאין זה דבר לבטלה ע"ש. ואם כן תכונת התורה היא אם שפרה ורצה עד אין קץ.

כח התורה מוזכר חומר האדם

אמנם יש בזה עוד, כי כח התורה היא לעדן ולזכך חומר האדם, אשר עיר פרא אדם יולד, צמדות גרועות וצמאות שפלות, והתורה מהפכת את האדם לדמות ליצורו. וכמאמרם (קידושין ל:) בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תצלין ע"כ. והיינו כי תצלין עומדת לתקן המאכל התפל שאין בו טעם, והתצלין משנה טעמו וריחו, כן התורה מתצל את האדם הלומד תורה ודבוק בה. והנה שאר היסודות אין צמחם לשנות דבר העומד אלנם, והעומד אלם עפר לא מתהפך להיות עפר, אבל תכונת האש היא להפך הדבר העומד אלם להיות כמותו, אשר כל עץ ומתכות העומדת אלם האש נעשה בעצמה גחלת של אש. וזאת היא כח התורה, שמהפכת את האדם מחומר לצורה. ואם כי דרכו של אש לכלות מה שנוגע, זהו

(שמות כג-יז), דא רבי שמעון (זה"ק ח"ב לח.), שנתעצם בדביקותו לה' עד שקראו עליו שם ה'.

*

תוה"ק פרה ורבה בדוגמת האש

והנה הא' להתורה הקדושה היא אש, מצויר כן בכתוב, ה' מקיני בא וגו', מימינו אש דת למו (דברים לג-ב). וברש"י אש דת, שהיתה כתובה מאז לפניו, באש שחורה על גבי אש לבנה (מחומא בראשית א), נתן להם בלחות כתב יד ימינו. דבר אחר שנתנה להם מתוך האש ע"כ. ומתרווייהו אמת, שהתורה כתובה באש וניתנה מתוך האש, וכמו שנאמר (שם ד-יא) וההר צוער באש עד לב' השמים. ויש להבין טעמו, למה התורה מקושרת עם אש דייקא.

ובפשטות נראה כי עולם הזה נצרא בארבעה יסודות, אש מים רוח עפר, וכל יסוד יש לה תכונה מיוחדת. אמנם כל היסודות לא שיין בהם שיתרצו יותר ממה שהם בעצמם, ומטיפה אחת של מים או מגרגיר עפר לא יתכן שיתרצו להיות שמים. לא כן האש, אש קטן יוכל להתגדל ולהתרבות בכמות ללכת אש שאוכלת ערים. וכמו כן היא התורה הקדושה, אם כי מוגבלת היא בחמשה חומשי תורה, מכל מקום רחבה היא

ואיתא ברמב"ם (ה' דעות ו-ג) מלות עשה להדבק בחכמים ותלמידיהם כדי ללמוד ממעשיהם כענין שנאמר (דברים י-כ) ובו הדבק, וכי אפשר לאדם להדבק בשכינה, אלא כך אמרו חכמים (כתובות ק"א:) צפירוש מזה, הן הדבק בחכמים ותלמידיהם, לפיכך צריך אדם להשתדל שישיא בת תלמיד חכם, וישיא בתו לתלמיד חכם, ולאכול ולשתות עם תלמידי חכמים, ולעשות פרקמטיא לתלמיד חכם, ולהתחבר להן בכל מיני חיבור שנאמר (שם יא-כז) ולדבקה זו. וכן נזכר חכמים והיו מתאבדו בעפר רגליהם ושמה צמח ארץ דצריהם (אבות א-ד) עכ"ל.

ודבר זה רואין בחוש, שאינו דומה אצרך שמסתובב בין חכמי ישראל, ויש לו רב שהוא כפוף תחתיו, לאצרך שחסר לו זה. ויש לכל אחד לשאול לעצמו אם הוא יוצא בזה ידי חובתו, מתי היה פעם האחרון שאכל ושתי בידו עם חכם, ומה הוא עושה להתחבר להן בכל מיני חיבור.

יש בני אדם שצוהרים להם רב או רבי שדר במרחקים, ומהנה אותו מנכסיו, ושואל ממנו ענה בכל צעיה שמתרמי לו, ואומר שלום עלי נפשי, אני דבוק לחכמי ישראל, אם כי גם זה חשוב מאד, מכל מקום אין זה הדבקות האמיתית, כי דבר זה קל לו

רק צאש של הדיוט, לא כן צאש של מעלה אינה מכלה (שה"ר ח-ו), וכמו שמצינו בלבוש צאש מתוך הסנה, שאמר הכתוב (שמות ג-ז) והנה הסנה צוער צאש והסנה אינו אכול. וכמו כן היא התורה צאש של מעלה, שמצער ואינה מכלה.

וזדו שאמרו חז"ל (תגיגה כו.) תלמידי חכמים כל גופן צאש דכתיב הלא כה דברי צאש נאום ה' ע"כ. והיינו דכיון שהם דבוקים בהתורה שהיא צאש, הם עצמם נעשו כמותה, וכל גופן צאש. ואמרו (תענית ד.) הלא צורבא מרבנן דרתת, אורייתא הוא דקא מרתתא ליה, שנאמר הלא כה דברי צאש ע"ש.

*

חכמי ישראל שגופן צאש

מחממים העומדים בסביבתם

והנה גם מי שלא זכה להיות חלקו מיושבי בית המדרש, ולדבק עצמו צאש התורה ולהתהפך להיות כמותה, מכל מקום יוכל גם הוא להתחמם ולהתעדן להפך החומר שלו לצורה, על ידי דבקות לחכמי ישראל שגופן צאש, ומחממים כל העומדים בסביבתם, וכל המתקרב יותר מתלהב יותר עד שמתהפך גם הוא לצאש. וצרכות הימים ישתנה תפארתו ומחממו ממה שהיה.

חכמים זוכין לאריכות ימים. ואיתא בספרים הקדושים שהנשמות של אותן חכמים באים להשתתף במקום שמספידין אותן, וכמו שאמר רב לרב שמואל בר שילת, אחים בהספידא דהתם קאימנא (שנת קנ"ג), ושורה אז קדושה עלומה, להיות זמן של עת רצון.

*

בבה נר ישראל, וגלגל כבוד מישראל, זקן צדיקי הדור הרח"ק רבי ישראל אברהם פורטיגאל זצ"ל האדמו"ר מסקולען, עמוד צלותהון דישראל, אשר הפקיר כל ימיו לטובתן של ישראל, ונהרו אחריו המון בית ישראל מכל הסוגים. המסירת נפש של אביו הרח"ק זצ"ל ביחד עם בנו בבית האסורים ברומעניא עבור הפצת התורה, בעינויים קשים. היו אומרים על אביו שיש לו מאה בנים של עצמו, ובן יחיד שטיפח זון, שגידל בביתו יתומים הרבה. וכאשר היה קר לאחד מהם לקח המכסה מבנו יחידו עבורם. וכאשר אמר בנו, אבא, קר לי. השיב לו, הם רחמנות יותר גדולים ממך, כי אתה יוכל לומר אבא, והם לא.

מילא מקום אביו באדמורו"ת כארבעים שנה, ביתו היה תל תלפיות, להתחמם לאורו בשבתות וימים טובים, והמשיך לבם בניגוני דביקות,

מאל לעשותו, שהחכם אינו מחייב אותו כלום, הוא יכול להתנהג גם להלאה כדרכו שלי מפריע. והוא עומד רחוק מן האש, שאינו יכול לחממו, והוא נשאר קר כמו מתחלה. יש לו למלא חכם בצביצתו שיסתובב בקרבנות, וכמבואר ברמב"ם (שם ו-א) שדרך צרייתו של אדם להיות נמשך דיעותיו וצמעותו אחר ריעיו וחבריו, לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים, ולישא אלל החכמים תמיד כדי שילמוד ממעשיהם, הוא ששלמה המלך אומר (משלי י"ג-כ) הולך את חכמים יחכם וכו' ע"ש. תלמידי חכמים כל גופן אש, הם מחממים ומצעררים כל הבא בקרבנותם, אלל אש עומדים רחוק מן האש לא ישתנה דיעותיו ומעשיו ממה שהיו, וישאר כלי ריק.

ולבן עמד הקצ"ה ושתלן בכל דור ודור (יומא לא:), כדי שגם אדם פשוט יהא לו אפשרות שיוכל להתחמם אלל אורן של חכמים, והאש ישנה אותו להתעלות צעצעות קונו. — וכאשר חכמי ישראל מסתלקים, נשאר חלל לכל אלו שהיו קרובים להם ודבוקים בהם. ואיתא במדרש (צ"ר נא-ט) כל תשמישי עולם אש אצדו יש להם חילופין, תלמיד חכם שמת אין אנו מואלין תמורתו ע"ש. וחז"ל (שנת קה:) הפליגו בגדול העונש של המתעצל בהספדו של חכם. ומדה טובה מרובה, שהמתאספים לכבודן של

כאשר עוסקים בצורכי ציבור, הוא מסובב במכשולות ומניעות שרוצה להתייאש מלחמשיך הלאה, וצריכין להמשיך באמונה, למעלה מטעם ודעת, ולחזק עצמו שסופו יצליח. – ונאבד מאתנו שריד לצדיקי הדור הקודם בעבודתו עבודת הקודש, ובתפלותיו הזכים כמעט כל היום עבור צרות ישראל, רועה נאמן לכל עדת ה'.

רבי שמריהו יוסף ניסים קארעליץ זצ"ל, מזקני פוסקי הדור, היה בן אחותו של הגאון החזן איש זצ"ל ונתגדל בסביבותיו, משכמו ומעלה גבוה מבני גילו. ואחר פטירת אביו עמד בראש מבצר התורה יכולל חזן אישי יותר מיוכל שנה, והיה רב שכונת רמת אהרן בני ברק, כמעט לא פסק פומיה מגירסא, לא היה לו בעולמו אלא ד' אמות של הלכה. ומשיעורי תורה שלו נדפסו שיעורי הגר"נ על רמב"ם ה' תרומות ומעשרות, וספרי חוט השני כמה חלקים. וייסד בית דין צדק, ועמד בתקיפות לקיים ולא תגורו מפני איש, ולוחם מלחמת ה' בתקיפות.

רבי משה יהודה ליב לאנדא זצ"ל אב"ד בני ברק יותר משלשים שנה. בימי נערותו היה ר"מ ביישיבה תומכי תמימים יותר מעשרים שנה, ובפטירת אביו מילא מקומו, וכל עניני הדת שבעיר נעשו על פיו, עירובין מקואות וכשרות, ועמד כחומה בצורה

אשר זמירות היו לי חוקיך. מדת אהבת ישראל היה עצום אצלו מאד, מיצר בצרתן של ישראל, הקדיש שעות על שעות לשמוע צרות ישראל ולבכות עמהם, ולשמוח בשמחותיהם. חיזק אלפי ישראל בדיבורים היוצאים מן הלב. פעל רבות לקרב ישראל לאביהם שבשמים בהחזקת מוסדות חסד לאברהם, להוציא יקר מזולל ביישובים נדחים שאין שם מוסדות תורה. – כבוד התורה היה חשוב מאד בעיניו, וכאשר בא לפניו תלמיד חכם צעיר בימים, היה עומד מלפניו מלא קומתו גם בעת זקנותו, אשר כמעט שאין רואין בדגמתו אצל אחרים.

שופך שיח ומעתיר בתפלה לרפואתן של חולי ישראל, ומעורר תמיד נגד פגעי הזמן, וכל שיחתו היתה תמיד לגדור פרצות הדור בצניעות. ובשנותיו האחרונות בהיותו חלש, זקן יותר מכן שמונים, נמל על שכמו לעורר על פגעי המעכנאלאגניע, וזכיתי להיות לו לעזר כאשר פעל ועשה לקיים לך כנוס את כל היהודים, בכינוס כלל ישראל, מחזה הוד של מאות גדולי ישראל, עם הרבה רבבות ישראל מכל החוגים, לעשות גדרים וסייגים בזה, ולייסד מכון יעני לשמור ולטהר הכלים הנצרכים הללו, והציל בזה אלפים ורבבות. ואמר לי אז בעת שהיו לו קישויים להוציא הכינוס מכאן אל הפועל, כי אנו מברכין (בברכת מי שברך) כל העוסקים בצורכי ציבור 'באמונה', ויש לומר כי פעמים רבות

רבי שאול בריוש זצ"ל, אב"ד אגודת אחים בעיר צוריק שווייץ, מזקני הרבנים באירופא, גאון בכל חדרי תורה, ניהל כתר הרבנות קרוב ליובל שנים, ועמד על המשמר להעמיד שם הדת על תלה. עד שנעשה הקהלה להיות פאר במעלתה. היה ספר מוסר חי, דיבורו היה במתינות ובישוב הדעת, השיב מאות תשובות לשואלי דבר ה' בהלכה, ונדפסו בשו"ת שאילת שאול ב' חלקים, והיה מדוכא ביסורים שקיבלם באהבה.

רבי נפתלי צבי שמערלער זצ"ל, ממלא מקום אביו, אב"ד מחזיקי הדת בעיר צוריק שווייץ, תלמיד חכם מופלג, ומרביץ תורה בשיבת נור התורה בירושלים. ומחשובי מורי הוראה ברמות. ובערוב ימיו של אביו הגאון זצ"ל, נתמנה להיות ממלא מקומו, אבל לא ארכו ימיו שם, ונסתלק כארבע שנה אחריו, והשפיע הרבה על קהל עדתו.

רבי מאיר ווייסבלום זצ"ל אב"ד שעניצא, דור שביעי בן אחר בן להרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זי"ע, מזקני האדמו"רים בבארא פארק, היה מפורסם באהבת התורה בהתמדה, ותפלותיו הזכות, נוח לשמים ולבריות, ובורח מן הכבוד באופן נדיר.

רבי יוסף ראזנבוים זצ"ל האדמו"ר מקאליש, חסידא ופרישא, צדיק תמים מדור הקדום, ישב מעוטף במלית

שאי אפשר להזיוז. היה נקי כפים, לא נהנה מההכשרים שנתן, ולא לקח פסק-געלד בדיני תורה. ברעסטאראנט לא נתן הכשר אלא במשגיח תמידי כל היום, ולא ביוצא ונכנס. ובחנותים שמוכרים מאכלים שונים לא יהיה מקום לישב, שלא יבואו להוללות.

רבי פסח אליהו פאלק זצ"ל, מגדולי רבני עיר געייטסהעד, ומצודתו פרוסה לכל קצוי תבל, בספריו המפורסמים בהלכה למעשה, בתוך רכבות בתי ישראל. היה ר"מ בשיבת גדולה בית יוסף בגעייטסהעד. חיבר שו"ת מחזה אליהו על שאלות הרבה שנתחדשו ע"י המוכנולוגיא. וכאשר ראה ירדת הדור בעניני לבוש צנוע, חיבר ספרו 'עוז והדר לבושה' שעמל עליה קרוב לעשרים שנה, ונדפס במשך הימים בענגליש פראנצויזיש וגם בספאניש, מורה דרך לרכבות בנות ישראל על דרכי הצניעות, ועמד על המשמר על שלש קדושות, הלכות שבת וצניעות והלכות תולעים. וכמה ימים לפני פטירתו דרש בבית הספר לנערות, ועורר אותם שידעו אחר חתונתם כי שייטל שלא ניכר עליה שאין הם שערות שלה זה מריפה. והמשיל אותה, לכן שנכנס לבית, ושאל אותה אמו היכן הכיפה שלך, וקירב עצמו לאמו הראה לה שיש לו כיפה אלא דבק עליה מלמעלה שערות של בלוריא, ותוכלו להבין ההרגשה של האם.

רבי משה אהרן דוד פריעדמאן זצ"ל
אב"ד טענקא ירושלים, תלמיד
חכם מופלג שלמד תורה כל ימיו מתוך
הדחק, ועסק גם בחכמת הנסתר, היה
פרוש מעניני עולם, מנע עצמו מלישכב
על המטה, ורוב ימיו ביסורים שקיבל
באהבה.

רבי שלמה זלמן אולמאן זצ"ל רב
מודיעין עלית, וחבר ביד"צ בזכרון
מאיר בני ברק, וראש כולל הוראה
בסאטמאר בני ברק, מגדולי מורי הוראה
בעיר, כל שעותיו היו מוקדש להורות
הוראה לרבים, ולשיעורי תורה. והקדיש
הרבה מעתו ליתן שימוש לתלמידי
חכמים שיתגדלו להיות מורי הוראות.
ובשנות נעוריו היה חולה, והוצרך לבוא
לאמערקא לצורכי רפואה, ונתגדל אז
בהתלמוד תורה של קהלתנו.

רבי ישראל ניסן ראזנבוים זצ"ל,
אדמו"ר מקרעטשניף קרית גת,
מנהיג נאמן לעדתו, והאיר בתורתו
ועבודתו לכל השכונה. והיה רגיל לסיים
ש"ס כל שנה ליום היארצייט של אביו
זצ"ל. - רבי אהרן צבי רומפלער זצ"ל
אב"ד תחלות ישראל בירושלים, חסיד
ופרוש, עובד ה' בתעניתים וסיגופים, היה
מעורר לבבות ישראל בדרשותיו,
ובמאמריו הנדפסים בספריו הרבים, אבן
מושך למבקשי ה'. - רבי חזקיהו
אלכסנדר ערלאנגער ז"ל מבני ברק,
תלמיד חכם עצום ועובד ה', מכתת מעיר

ותפלין שעות ארוכות בתורתו ותפלתו. -
ואחיו רבי יצחק אייזיק ראזנבוים זצ"ל
האדמו"ר מקליוולאנד-רעננה, עובד ה'
וצדיק תמים, בחר לישב יותר מארבעים
שנה בעיר שרוב יושביה הם פשוטי עם
כדי לקרבם לתורה.

רבי מנחם מענדל טויב זצ"ל האדמו"ר
מקאלוב, שהקדיש כל ימיו לחזק
האמונה, ולקרב ישראל לאביהם
שבשמים. ייסד מפעל בר כי רב דחד
יומא, שגם אנשים פשוטים יקדשו יום
אחד בשנה לתורה ועבודת ה', ובוזה
יושפעו לראות טעמו וראו כי טוב ה',
וקירב הרבה ישראל בתפלותיו ובכח
הנגינה. ובהיותו באושוויץ ושמע צעקת
שמע ישראל מהקדושים המושלכים
באש, אמר שהתפלל לה' מה תרויח אם
גם אני אזעק כאן שמע ישראל, אם תתן
לי חיים, אני מקבל עלי לומר שמע
ישראל עם אלפים אנשי חיים יחד.
והשתדל בזה כל ימיו בכל קיבוץ בני
ישראל לומר יחד שמע ישראל, והוצק חן
בשפתותיו כדיבורו עם פשוטי עם לחזקם
באמונה.

רבי מנחם יהודה אדלער זצ"ל אב"ד
אמרי נועם במראנמא יותר מיובל
שנה, רועה נאמן לעדתו, והשפעתו היתה
על כל העיר, ועסק הרבה בעניני צדקה,
לחכנים בביתו לבבות נשברות. והשאיר
אחריו דור של תלמידי חכמים ומרביצי
תורה.

פטירתן שאין לנו תמורתן, ולכן לכבודן של חכמים נקיים ישוב לארץ ידמו, לנהוג אבילות לשעה, ולהיות לכל אחד חלק בהספדן, ויעוררו רחמי שמים עלינו.

*

בגמרא (סוכה נו:) מעשה צמרים צת צילגה [ממשמר צילגה היתה, וכן שמה] שהמירה דמה והלכה ונשאת לסרדיוט אחד ממלכי יוונים, כשנכנסו יוונים להיכל [צימי מתחיהו בן יוחנן] היתה מצעטת צסנדלה על גבי המזבח, ואמרה לוקוס לוקוס [הוא ואצ צלשון יווי] עד מתי אתה מכלה ממון של ישראל ואי אתה עומד עליהם צשעת הדחק. וכששמעו חכמים צדצר [לאחר שגצרה יד צית חשמונאי], קצעו את טבעתה וסתמו את חלונה [של משמרה]. ופריך משום צרתיה קנסין ליה לדידיה [כלומר, אפילו לאצוה מי הוה לן למיקנסיה]. אמר אציי אין, כדאמרי אינשי שותא דינוקא צסוקא דאצוה או דאימיה [משל הדיוט הוא, מה שהתינוק מדצר צסוק, מאציו או מאמו שמע, אף זה אם לא שמעה מאציה שהיה מצוה את העצודה, לא אמרה כן] ע"כ.

והיא פליאה וכי מילתא דפסוקא היא זאת ששמעה כן מאציה, שהיה כל ימיו מוחזק לעיני כל צחוקת כשרות, עד כדי כך לענוש אותו

לעיר לעורר לבבות ישראל, ופעל הרבה בדבריו הקדושים. - רבי אריה שעכטער זצ"ל מבני ברק, מגדולי מזכי הרבים, מגיד משרים, רבים השיב מעון, הולך מישוב אחד לחבירו לדרוש, וקירב אלפים לאביהם שבשמים.

(מן שליט"א הזכיר עוד הרבה רבנים וראשי ישיבות שנסתלקו בשנה זו.)

והנני להזכיר שנסתלק בשנה זו איש האשכולות, בעל הבית שקירב אלפי ישראל לאביהן שבשמים, הי"ה הרה"ח רבי עזריאל טויבער ז"ל, מגדולי המשפיעים בדורנו, שהיה מעין של חיזוק בשיעוריו הרבים, מנחל ומייסד מכון שלחבת. מנעוריו היה עסקן גדול לתורה, וייסד כולל מכון להוראה על לימוד חושן משפט, שעומד כבר ארבעים שנה. והיה הראשון להנהיג ליתן בחינות לבני הכולל, וייסד מוסד אור שמח לבעלי תשובה במאנסי ובארץ ישראל, ושוב יסד סעמינאר לקירוב וחיזוק לקרובים, וזכה לסדר יותר משלש מאות סעמינארן בכל קצוי העולם, והלהיב הלבבות עד שהיתה השלחבת עולה מאליה. והוא סמל ודוגמא עד כמה גדול כח של כל יחיד שנתברך בכשרונות, לנצל אותם להרבות כבוד שמים. ואבד חסיד מן הארץ וישר באדם אין.

אבידה גדולה היא לנו סילוק הצדיקים, ואנו מבכים את

זרה היה אומר לו שאין זה ממש,
ואחר זה היה אוכל בעצמו מה שהלה
הביא, ומתפלל בעבורו לה' ע"ש. אבל
סוף כל סוף היה מסתובב בצית
עבודה זרה ומשמש אותה. דבר שלא
מתאים לשום ישראל, ומכל מכן לנכדו
של משה רבינו. ושוב אמרו (שם)
שהארץ ימים עד ימי דוד המלך,
וכיון שראה דוד שממון חביב עליו
ביותר, מינהו על האוֹזרות שנאמר
(דברי הימים א כו-כד) ושבואל בן גרשום
בן משה היה נגיד על האוֹזרות, וכי
שבואל שמו והלא יהונתן שמו, אמר
רבי יוחנן ששז לא-ל בכל לבו ע"כ.
ואכתי יפלא מה טעם שינו שמו של
משה לגנאי, היה להם לתלות הגנאי
ביהונתן בן בנו (ועיין דדרשות חתם סופר
לו' אדר קמג: ונדרש"ח דרוש ח).

ובפשטות יש לומר דאיתא
במכילתא (פ' יתרו) ואת
שני בניה, אשר שם האחד גרשום, כי
אמר גר הייתי בארץ נכריה (יח-ג),
אמר משה הואיל וכל העולם עובדי
עבודה זרה, אני אעבוד לפני מי
שאמר והיה העולם, וצעשה שאמר
משה ליתרו תן לי כפורה בתך לאשה,
אמר לו יתרו קבל עליך דבר זה
שאומר לך ואני נותנו לך לאשה. אמר
לו מהו, אמר לו בן שיהיה תחלה
יהיה לעבודה זרה מכאן ואילך לשם
שמים, וקבל עליו, אמר לו השבע,
וישבע לו שנאמר ויאל משה (שם)

ולבזותו צפרהסיא, וכי לא יתכן
שמעצמה הרשיעה לדבר כן. וגם
אפילו נימא ששמעה מאציה דברי זלוול
על עבודת בית המקדש, ולכן גם היא
זלוולה. אך הלא היא הלכה והמירה
דתה ונשאת לגוי, וכי גם דבר זה
שמעה מאציה, הלא גם אדם פשוט
מישראל נוהר צוה, מכל שכן אדם
מוחזק בחזקת כשרות שלא ראו
במעשיו שום דופי. ועוד יש להבין מה
דאמר אינשי שותא דינוקא 'בשוקא'
או דאצוה או דאימיה, למה הדגישו
שמה שמדבר בשוק הוא כן, הלא גם
בצית ובשדה כן.

*

ובתחלה נקדים מה שחז"ל (בבא
בבא קט:) ספרו על
משה רבינו, שהיה לו נכד שנעשה
כומר לעבודה זרה לצורך פרנסתו,
שנאמר (שופטים יח-ל) ויהונתן בן
גרשום בן מנשה הוא ובניו היו כהנים
לשצט הדני, והלא בן משה הוא
דכתיב (דברי הימים א כג-טו) בני משה
גרשום ואליעזר, אלא מתוך שעשה
כמעשה מנשה [בן חזקיה מלך יהודה
שעבד עבודה זרה] תלאו הכתוב
במנשה [ולכך הגו"ן תלויה, לפי שהיא
יתירה, דבן משה היה]. וברש"ט (שם)
הביא מירושלמי (ברכות ט-ג) שלא
האמין בעבודה זרה, ואדרבה כאשר
היה בא אדם להקריב קרבן לעבודה

הדברים, כל אחד מזין ומכיר שטובו של הפרי יופיו וגדלו וטעמו וריחו, הכל תלוי בכח האילן, כאשר האילן צריך וחזק יוציא פירות טובות, וכאשר כחו חלוש כן יהיו פירותיו. וכאשר רוצה שפירות האילן ילlichו אין עיקר עבודתו עם הפירות, אלא מטפל עם האילן להשקותו צריצוי מים, ולחזק שורשיו, ולנכש הענפים המקולקלים שבו, ואז ילlich צפירותיו. ואם יטפל עצמו בהפירות ויזניח עבודת האילן לא יפעול מאומה. וגם אחר שנלמח ונתגדל כבר הפרי, כאשר רוצה בקיומו שיסאר לח ורענן ולא יתייבש, הכל תלוי בכח החיות שממשיך לקבל מהאילן. וכאשר יראה איזה פגם ושינוי בהפרי, לא ישים עמלו בהפרי, אלא בהאילן, וינכש ויעדר להסיר הפסולת, ולהוסיף עליה מים, לחזק השורש, ואז יתוקן פירותיה.

ועל דרך זה הוא גם באדם עץ השדה, גידול הצנים שהם פירותיו, ציפיו וטעמו וריחו, להיות פרי תפארת, תלוי הכל בשורשם, שהמה אבותיהם. וכל צית ששורשם חזק יתקיימו הצנים דבוקים לדרכי אבותיהם, ויונמחו לשם ולתפארת. והשפעת האבות על הצנים הם צמחי דרכים, צרונות ובגשמיות. ונפרט הדברים, כאשר רוצה להשריש בהצנים אהבת תורה, שלא לבזוז הזמן, אלא ישים כל מעיינו בתורה. או שרואה

צ-כא), לפיכך הקדים המלאך להרוג את משה, מיד ותקח נפורה לור ותכרות את ערלת צנה וגו' (ד-כה) ע"כ. וכתב בצעל הטורים (שם) דמכל מקום תנאי זה גרס שיצא ממנו יהונתן שנעשה כומר לפסל מיכה, כי הגם שמחלו לו התנאי שהתנה, נשאר פגם בצנו גרשום שיצא ממנו בן כומר לעבודה זרה ע"ש. ולכן מוזן שפיר מה שנרמז ירידת יהונתן במשה, כי הוא היה הגורם.

ולכן ניתנה במשה אות נו"ן די"קא, דאיתא בגמרא (ברכות ד:) מפני מה לא נאמרה נו"ן באשרי, מפני שיש בה מפתן של שונאי ישראל, שנאמר (עמוס ה-ב) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל ע"כ. ואם כן אות נו"ן מורה על נפילה, ונפילתו של יהונתן נגרמה על ידי משה.

*

בנינו כנטיעים מגודלים בנעוריהם

אך יש לומר עוד, כי הכתוב אומר (תהלים קמד-יב) אשר בנינו כנטיעים מגודלים בנעוריהם, צנותינו כזויות מחוטבות תצנית היכל. הרי שדימה הכתוב את צניו של אדם כנטיעים. וכן הכתוב אומר (דברים כ-ט) כי האדם עץ השדה, דימה את האדם לעץ השדה העושה פירות, האב הוא האילן והצנים הם פירותיו. ונבאר

מאבותיהם, אבל אם חסר היניקה מהאב, לא יועיל במה שיטפל רק בהפרי.

ובאשר רואה האב מבזוז זמנו בדברים בטלים, ולא מנצל אותם למורה ועבודת ה', ותפלתו היא בלי חיות רק לזאת ידי חובתו, ורואה מדותיו איך הנהגתו יום יום כדיצורו עם אשתו ובני ביתו, או על הטלפון שלו, או מאילן שיבש לחלוחיתו לא יוצמח ממנו צדק כלל פירות הגונים.

היה פעם אולי אשה וצתה, שהאשה ביקשה מצתה איזה דבר, והצת לא רצתה, ואמר לה אמה שמחוייבת לעשות רצונה שנאמר אל תטוש אמן. ואחר שיצתה אמה אמרה לי צתה, היא מדברת על אל תטוש תורת אמן, היא שינתה את השייטעל שלה מאמה, שהולכת צשייטל ארוכה. היא שינתה ללכת צבענד על ראשה, ואמה הולכת צכוצע. היא לא הולכת צטיכל לצן ושירצל לצן להדלקת נרות שבת, ולי היא אומרת אל תטוש תורת אמן, היא יש לה סיצה אחרת שמצקשת זאת ממני, ולא תאמר לי אל תטוש תורת אמן.

לשמור הבנים בשמירה מעולה

מרוחות רעות המקלקלים אותם

אמנם לפעמים יש שהאילן צריא, ומטופל הוא כראוי, ומכל

להדריכו צעזדות התפלה להתעטם עם קונו לשפוך שיחו לפני צוראו. או שרצה לחנכו צמדות טובות וכו', אם ישים כל עמלו רק על בנו לצרו ולעוררו פעם ועוד פעם, לא יגיע צזה לתכליתו, והוא דומה לפרי האילן שנפגס, ונותן עליו תחבוסת שיתרפא, שלא יגיע צזה לתכליתו. אלא עיקר העבודה היא על עצמו, להיות הוא סמל ודוגמא להדברים שהוא רוצה לראות אצל בניו, יש לנכש ולעדור ולהוסיף מים צהשורש, ואז יתגדלו הפירות לתפארת.

הבנים מבחינים הפנימיות של אבותיהם **הבנים** יש להם חוש הריח להבחין פנימיותם של אבותיהם. הלבוש החיצוני החסדי, שהולך האב צשטריימל וצעקיטשע לא מדבר אליהם הרצה, שעל ידי זה יהיו חסידים ואנשי מעשה, הם יורדים להכיר פנימיותו, מה מונח תחת הלבושים הללו, כי רק הדברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב. ועד שלא יכירו צהאב התמדתו צתורה, ואיך הוא מתכוון לתפלה לצוא צעתו, ואיך הוא שופך לבו צתפלתו, ואיך הם מדותיו של האבות, לא יוכלו להשפיע עליו. וציניו הם כנטיעים, שהפירות יונקים משורש האילן, ורק כאשר האילן צריא, אז צומחים פירות יפות, וכך הם 'מגודלים צנעוריהם', הם מתגדלים רק ממה שהם יונקים צנעוריהם

ההשפעה של חצר רע צאה על ידי כלי הטעכנולוגיא האינטערנעט והסמארט-פאון ודומיהם, שמכלה מנפש עד בשר, אין זה חצר רע יחידי שמדבר אליו, אלא סגל של מאות חצרים רעים, שכותבים כל אשר עולה על רוחם, ואין זה רק ביצעל אחד אלא מאות, ואין זה רק צדיצור ובקריאה אלא גם במראה, שאין יצר הרע שולט אלא במה שעיינו רואות (סוטה טז.), וזהו כלי משחית לכל אחד ואחד מבלי יוצא מן הכלל. מהאדם פשוט עד נדיק וחסידי, כל מי שמשתמש בו ירד ממדריגת וסוג עבודתו שהיה עומד מקודם. זה מקרר ומכבה היקוד אש שצאדם לעבודת קונו.

מקום יתכן שהפרי נפגם, והוא כאשר כנס בו תולע מבחוץ או חידק המפסיד הפרי. או שמכה בו רוח חזק או יורד עליו ברד, שמקלקל הפרי, ולכן משתדל לתקן ולעשות שמירה גם להפרי עצמו, לסובצו מכל נדדיו שלא יגיע לו מזק. וכמו כן היא צהאדם עץ השדה, יתכן שהאצות הם יראים ושלמים, השורש חזק, אבל מתחצר אל בנו חצר רע שמקלקל, או רעות צאות עליו מדרכי הגויים, אשר הוא נעשה נשפע מהם, ואין האצות אשמים כלל. ולכן מוטל על האצות לעשות שמירה מעולה כפי היכולת שלא יהיה להצנים קשר ומגע לדברים חיצוניים שיכולים לקלקל אותם.

*

בי"ה הגענו למצב שכל איש ירא וחרד לדבר ה', לא משתמש בכלים הללו צלי פילטער, על כל פנים פילטער חלש. שהרי גם הגוי צעל נימוס מכיר שזהו אצו הטומאה, שמטמא צמגע וצמשא, וגם אהל ציתו נטמא מזה. ומי שיש לו קצת מוח צקדקדו ועדיין לא נשחת ונרקב, מכיר שכלי צלי פילטער יציאנו לשאול תחתית צאחרית הימים, ואין גם אחד שלא יודה לזה. אמנם גם כלי עם פילטער היותר משומר, עדיין הוא נשאר לכלי משחית. חדא, כי אי אפשר לצרר כל הפסולת מן האוכל, כאשר ידוע לכל מי שיש לו פילטער. שנית,

הנסיון של כלי הטעכנאלאגיע
שמכלה מנפש עד בשר

והנה מימות קדם עד לערך מאה שנה, הייתה ההשפעה לרע לצני הנוער, על ידי חצר רע, משכיל וצעל תאוה, מושחת צדיעות, שהשפיע צדיצורו ללכת אחר שרירות לבו. ושוצ כאשר נתפשט הדפוס, נשחנה אופן ההשפעה, צהדפסת עתונות ומאגאזינען וספרי מינות וספרי חשק, שהנזק צהם היה יותר קשה, כי יכולים לקרות אותם פעם אחר פעם, ולמסרם מחצר לחצר, והכניסו ארס של השכלה לצעוט צדרכי אצותיהם. אמנם נסיון הדור האחרון היא קשה עוד יותר,

ומתגדל לא להיות לו קשר עם זה רק
לצורך, ואין כלי זה מקומו צבית דירה
של ישראל. ויהיה לו טלפון פשוט
המיוחד לדיבורו יום יום, ולצורך
פרנסה יהיה לו טלפון משומר עם
פילטער, שלא מכניסים להצית, אלא
במסחרו, או מונח בקאר שלו.

המשתמשים בסמארטפאון ברבים
בביהמ"ד וכדו', עתידין ליתן את הדין
ובבמו כן המשתמשים צו צרצים לעיני
כל, עתידין הם ליתן את הדין,
על מה שמקריין צרצים הגישה לכלים
אלו, ומזלזלין בדברי חכמי ישראל
המערורים על זה תמיד. כי כך הוא
דרכו של אדם, שכשרואה שפלוני
חוטא, ורואה לפניו מציאות החטא,
נחלשת אצלו הרתיעה מאותו מעשה.
וכמו שאמרו (תנחומא תל"ט ט) משל
לאמצטי רוחתת שאין כל אדם יכול
להכנס לתוכה, בא צן צליעל אחד קפץ
וירד לתוכה, אף על פי שנכוה, קירר
אותה צעיני אחרים ע"ש. — ואני
מבקש מכל באי בית מדרשינו שלא
ישתמשו בהם צבית המדרש, שמוזיקין
בזה ומחטיאין את הרצים.

*

קשר האהבה של האב עם הבנים,
מהדק הילד לבית אבותיו שלא יפרד מהם
אמנם יש עוד דברים צגו, לאותן
האדוקים בכלים אלו, גם אם

כי הקשר שיש לו בכלי זו עם כל,
ומגיע לו קליפס ולשון הרע וליצנות
וניצול פה וזלזול תלמידי חכמים, ללעוג
מכל מנהגי ישראל אשר קדושים לנו
המה וכו', זה גרע הרבה יותר ממי
שמסתובב עם חצר רע, אלא הוא
מושפע מחצרות של חצרים רעים
הרבה ביחד, שמתקרר יהדותו לאט
לאט צלי יודעים. וכאשר יתצונן צמצנו
לאמיתו ימנא איך נשתנה לאדם אחר
מאז שהתחיל להשתמש בכלי זו. אין
הוא אותו היהודי שהיה צשנה העצר,
ונכזה התלוצותו לדברים שבקדושה.

גודל ההפסד בהשתמשות בכלי
סמארטפאון בביתו לנגד הבנים

ובבב"ל שכן כאשר משתמשים בזה
האב או האם צבית צריש גלי
לנגד הצנים, הרי ההפסד להם גדול
מאד, שהם נעשים מגודלים מנעוריהם
כי כלי זה הוא כאחד משאר כלי
הצית שצריכין להנהגת הצית, ואין צו
שום חסרון ופגם. ושצ כאשר הם
מתפתחים ומתגדלים קצת, וממון לא
חסר להם, הן צאיסור והן צהיתר,
רוכשים לעצמם גם כן כלים אלו
ציוודעים וצלי יודעים, ומשתמשים בהם
ככל העולה על רוחם, והתוצאות מזה
צצר ידוע לכל. לא כן אם לא
מכניסים זאת להצית, אם כי הצנים
יודעים שמשתמש בהם האצות לצורך
מסחרם ופרנסתם, הרי זה רק כלי
מסחר להצריכים אותם, ומתחנך

לגמרי, אין זה רק האהבה העזה שנוצר לו מילדותו לאבותיו, מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה הזאת, וקשה עליו פרידתו זאת מכל תענוגיו.

להשתעשע עם הבנים

ולשמוע ולהתעניין בעניניהם

ואהבה רבה ועזה זו לא מתייצר מאליו, אלא צמה שהאב והאם משתעשע עם הבנים יחד, וזונה קשר אדוק של אהבה עם בני ביתו, וזה לא יתכן שיתהוו רק כאשר מרגיש הבן שיש לו חוץ שומע אצל אביו, האב מסור אליו לכל זרכיו, וכאשר הוא נמצא עם אבותיו בבית, המה מקושרים אליו לדבר ולשמוע ולהתעניין בעניניהם, אז נוצר ומתחזק אהבה זו ציניהם כיחד כל תמוט, שמואל הבן כל תענוגיו ונוחיותו בהבית. אצל האדוק צמארט-פאון שלו, וכאשר הוא בא אל הבית כלי זיינו עמו, ראשו אינו בבית, אשתו ובני ביתו מדברים אליו והוא לא שומע, כמעט שלא מדבר עמהם רק ברמו, אז לא נבנה קשר נפשי עם הבנים, והרבה הרבה צנים אין להאבות שפה משותפת עמהם, ולא קשה אחר כך עליהם פרידתם מבית אבותיהם למחצה לשליש ולרביע.

לא כן הוא, כאשר האב בא אל הבית, ומשאיר הטלפון שלו בהקאר או צמסחרו, שעה זו אין כאן

לא יהיה בהם שום נדנוד איסור. הנה לא כימים הראשונים המה ימים האחרונים, דרכי החיים נשתנו לגמרי מממה שהיה אצל אבותינו צימי קדם. ולכן גם אופן חינוך הבנים משתנה לפי המצב. — צימים הקדמונים היה קשר אומץ להבנים עם בית אבותם, וזה היה נמשך גם אחר שנתגדלו ועמדו על דעתם, והוא כי ההכרח הציאו לידי כך, כי ילד שהיה עוזב בית אביו, לא היה לו פת לחם לאכול, ולא מטה לישון, והיה אובד התצורות של בני אדם, כי צימים ההם הגוי לא היה רואה בחצרותיו, והיה מראה השגאה בגלוי, ורק כאשר השתמד לגמרי שלא היה ניכר יהדותו היה יכול להתרועע בחצרותם. וכאשר ראה הבן להקל מעליו עול התורה, היה חושב התולאות שיהיה אחר זה, שלא כדאי לו עמל הזאת, וזה היה לו לרסן לישב תחת כנפי אבותיו, ומתנהג בהדרך שאבותיו מחנכים אותו.

לא כן הם הימים הללו, מי שרואה לעוזב בית אבותיו, הדרך קל לו מאד, הוא יכול לקבל מזון ומעות מהמדינה, יוכל לסדר לו מקום לדור בקל, כלי התקשורת מחבר כל השפלים הנדחים יחד, ומואל חצרותא רב עם יהודים כמותו וגם עם גויים, ויש ארגונים שונות המסייעים לאלו ללכת סטעפ ציי סטעפ. ומה מחבר ומחזק הילד לבית אבותיו שלא יפרד מהם

בניהם, והנכדים מתגדלים, להזמין כל שבת נכד אחד להסעודה, לדבר עמו סיפורי דברים, ולשמוע איך עבר עליו השבוע, ולהגיד לו דבר תורה או סיפור של מוסר, ולהשתעשע עמו. וליתן לו מקום שיוכל לדבר ולספר כל מה שמונה לו על לבו. ומכל שכן כאשר יודע שבניהם או חתניהם אין להם קשר אהבה אמיתי עם בניהם, אז מוטל עליו ביתר שאת למלא את החלל, שימצא הנכד על כל פנים ארון שומע אלל הסבא. וכאשר מכאיב לו איזה דבר, ירגיש בעצמו שיוכל לדבר עם הסבא, ולקבל ממנו חיזוק ועידוד.

הן אני נתגדלתי בצית אבא מארי ז"ל, בית עם יסודות חזקות ברוחניות ובגשמיות, בית של שלווה ורוח נוחה, גם במנצבים ביותר קשים. ואבא מארי ז"ל היה מנצל כל שעה לתורה ועבודה, מכל מקום כאשר בא אחד מהילדים או הנכדים לבקר, היה שעה זו מופנה רק אליו, ולא חס על זמנו, כדי לחזק קשר האהבה המשפחתי, כדי שאחר זה יתקבל השפעתו עליהם.

*

בהסיבה שנבדו של משה רבינו נעשה בומר לע"ז ובזה נבוא אל המכוון, איך נסתבב דבר כזה, אשר נכדו של משה רבינו נעשה בומר לעבודה זרה. והוא,

אלא קשרי אהבה עם בני ביתו, מדבר ושומע ומתעניין, זהו בית חזק שלא ימוט. ומכל שכן בשבתות וימים טובים, יהיה כל מחשבותיו על קשר חזק עם בני ביתו, ובימי חול המועד שהבנים והאבות הם פנויים הוא מרבה להשתעשע עמהם, זה בונה אהבה עזה בינו ובני ביתו. וחמין ושמן שסכו לי בילדותי הם עמדו לי (חולין כד:), רק החמימות שיש בין האבות להבנים הם עומדים לו בכל מצב וזמן. וכל השפעת חינוך האבות על הבנים, שלא ימרו בדברי אבותיהם, ויצייתו מה שמתבקש מהם, הכל תלוי בימינו אלה רק לפי גודל האהבה שמקשר אותם יחד.

ואמרנו חז"ל (אבות ג-י) שיחת ילדים מוציאין את האדם מן העולם, ויש בזה גם מליצה לטובה, שהן אמת להשתעשע עם קטני קטנים מביאה לביטול תורה, אבל השיחה עם ילדים שנתגדלו, זה מוציא את האדם מן העולם, שלא עוזב את אבותיו להתדבק עם אנשי העולם, ולהסתובב בחולות, אלא עומד מהודק עם אבותיו לעולמי עד.

קשר של אהבה של חסב עם הנכדים ודבר זה נוגע גם להסבא של הבנים, גם עליהם מוטל לייצר קשר של אהבה להנכדים, קשר נפשי אמיתי. שגם אחר שחינתו כבר את

כל שעה עם נורכי ישראל, ולא היה לו האפשרות להתאהב עמהם, גרמה כל זאת. ונרמז בזה נוסח גס הסיבה, כי חמשים שערי צינה נבראו בעולם וכולן ניתנו למשה חסר אחד (ראש השנה כא:), ומגדל כח השגתו להיות עומד אלל שער הנו"ן של צינה, רבים היו נריכים לו, ולא היה יכול להמסר לצניו ונכדיו, על כן נהיה זאת.

להשתדל בכל יכלתו לחזק הקשר לבני ביתו ותרבותו הקדושה תורת אמת לא נשא פנים, ולא חסך על כבודו של משה, ולהודיע לנו כל זאת, כי רצה הכתוב להראות לנו, כי לא יבטיח האדם בעצמו, אשר מביתי לא יוכל להיות כזאת, ואין הוא נריך לעשות פעולות להיות קרוב עם בני ביתו, על כן הראו לנו שנתבונן, גם נכדו הראשון של משה רבינו נעשה כומר לעבודה זרה, ומוטל על כל אחד להשתדל לעשות כל מה שצידו להיות בני ביתו מאוחד עמו. והשעה שהוא נכנס לביתו, יהא כל מעיינו לקירוב הלבבות עם אשתו ובני הבית.

באחד יודע הקישוים שיש לנו עם בני הנוער, גם מהמשפחות היותר מיוחסות בישראל, יש נושרים למאות, והכאב של האבות צוקע רקיעים, ויתבונן אם ח"ו לא היה אדם צדק, שלא היה נשמר כראוי בהסמארטפון שלו להציאו לביתו.

כי משה רבינו לא היה לו רגע פנוי לעצמו, רבן של ששים רבוא ישראל, אשר כל העם היה נצב עליו מן הצוקר עד הערב. וכאשר שאל אותו יתרו, מה הדבר הזה אשר אתה עושה לעם, מדוע אתה יושב לצדך וכל העם נצב עליך מן צוקר עד ערב. ויאמר משה לחותנו כי יצוא אלי העם לדרוש אלקים, כי יהיה להם דבר בא אלי, ושפטתי בין איש ובין רעהו, והודעתי את חוקי האלקים ואת תורותיו (שמות יח-ד). וציאר הרמב"ן שהשיב לו, כי לדברים רבים באים לפני, כי יבא אלי העם לדרוש אלקים, להתפלל על חוליהם, ולהודיעם מה שיצד להם, כי זה יקרא 'דרישת אלקים' וכו'. ועוד שאני שופט אותם, כי יהיה להם דבר בא אלי ושפטי. ועוד אני מלמד אותם תורה, והודעתי להם את חוקי האלקים ואת תורותיו ע"כ.

ויתבן כי זו היתה סיבה שחסר היה מצניו ונכדיו להיות להם קשר טבעי של אהבה, כאב עם בנו וזקן עם נכדו, ולא הושפעו ממנו ישירות להיות עושה עליהם רושם שהם נכדי משה רבינו, ולא מתאים להם לעשות דברים שאחרים יכולים לעשות, כי לא לכבוד הוא לאבותם, ועל כן יתכן היה שיהיה להם התדרדרות כזו. ולכן הוטל אות נוסח המורה על נפילה בשמו של משה, להיות נקרא מנשה, כי מנצו של משה שהיה רבן של ישראל, והיה טרוד

שזה יתכן להתהוות גם אלל עצמו וצני ציתו, ואשרי אדם מפחד תמיד לראות את הנולד, ומקשה לכו יפול צרעה.

אמרו חז"ל (סוטה ג.) רבי אומר למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה, לומר לך שכל הרואה סוטה בקלקולה [צניוולה וצבשה] יזיר עצמו מן היין [שהיין מציא לידי קלות ראש, והוא גרס לה] ע"כ. וציאורו כי קלות ראש, וסופה שהגיעה למצב שהסוטה נמצאת כעת. והרואה את הסוטה בקלקולה, אין לו לומר דבר כזה לא יארע אללי, אני מחוסן בזה, אלל ישים על לבו כי גם הוא צער ודם, ויש לו לעשות גדר וסייג שגם הוא לא יגיע לזה, ויזיר עצמו מן היין. וגם כאשר הוא רואה צעניו ניוולה וצבשה של הסוטה, עדיין לא ימנע זאת אותו מן החטא, עד שיעשה לעצמו גדרים וסייגים.

בשרואה קלקול אצל אחרים,
ילמוד מזה לתקן בדקי ביתו

וְלַעֲצִיבֵינוּ אנו רואים צעני צער יום יום הקלקולים הנוראים שנתהוו מכלים הללו, הרבה הרבה יותר מסוטה בקלקולה, יוצאים לתרבות רעה, עוזבים אשה וצנים וכל צני המשפחה, והאדם מקשה לבו, זהו רק אלל אחרים ולא אללי וצני ציתי. הנסיונות מתרבות יותר משנה לשנה

ובעוד מועד יתאמץ לחזק הקשר הנפשי צינו וצין צני ציתו, כי רק גודל האהבה המשפחתי, הוא הרסן צימינו אלה, למשוך הצנים להשאר עם צית אצותם.

*

אשרי אדם מפחד תמיד

הנה מצינו צנזר שהזיר עצמו מן היין, שאמר עליו הכתוב (צמדנר ו-י) כי נזר אלקיו על ראשו, כל ימי נזרו קדוש הוא לה'. ויש להבין וכי צבציל שפורש עצמו משתיית יין כבר הוא קדוש לה', ונושא נזר אלקיו על ראשו. ונראה כי הנה האדם נצרב צבתי עינים, וכבר כתבו צספרי קודש שיש בזה לימוד מוסר השכל. ויש לומר עוד, כי הכתוב אומר (משלי כח-ד) אשרי אדם מפחד תמיד, [ופירש רש"י (גיטין נה): שדואג לראות הנולד, שלא תארע תקלה צכך אם אעשה זאת]. והיינו שאין לפניו כרגע סיבה לפחד, אך צשכלו רואה את הנולד, ומעורר כחות נפשו שיפחד מהתוצאות העתיד להולד. ופירשו צגמרא (צרכות ס.) דעל עניי רוחניים אמר הכתוב. ומסיים עלה הכתוב ומקשה לבו [שאינו חושש לכך] יפול צרעה. ודבר זה אינו רק לדאוג על התוצאות ממעשה האדם שעושה בעצמו, אלל גם אם רואה צעניו מה שאירע אלל אחרים, יש לו להתעורר

מרמזו גם לעניינינו, אם אמה רואה מה שנתהוה בהשתמשות בכלים אלו, תאמר לעצמך מה אני עושה שלא יגיעו גם בני ביתי ונכדי למצב כזו. אשר לפעמים לא רק שלא עושה גדר, אלא מגרה יצרם ומחנכם צמעשיו לבוא לידי זה.

*

שׁוֹתָא דִּינוּקָא 'בְּשׁוּקָא' דַּאֲבוּהָ או
דַּאֲיִמְיָה, שְׁלֵא הָרָא אַהֲבָה לְבִנֵּי בֵּיתָם
וְבִזְזָה נְצוּחַ אֶל הַמְּכוּוֹן, בְּהַמְעָשָׂה שֶׁל
מָרִיס בַּת צִלְגָה, שְׁקַנְסוּ
הַמְּשֻׁמְרָה שֶׁל אֲצִיָּה בְּשָׁצִיל מַעֲשִׂיָּה, כִּי
הֵן אֲמַת שְׂבֹדָאִי יִתְכַּן שְׂאֲצִיָּה הִיא
לְדִיק גְּמוּר, וְהַחֲשִׁיב אֶת עֲבֹדָתוֹ
בְּהִנּוּיָה, אֲלֵא בְּתוֹ נִשְׁפַּע מִחֲבָרֹתָא שֶׁל
רְשָׁעִים שֶׁהִטִּילוּ בָּהּ אֶרֶס, עַד שִׁנְתָּהּ
מִהֲדַת לִישָׁא לְסַרְדִּיּוּת אֶחָד מִמַּלְכֵי
יּוּנִיס. אֲךָ הַקּוֹשִׁיָּא הִיתָה, הֲלֵא כֹל
בְּבֹדָה בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה, וְאִיךָ בָּאָה בַּת
יִשְׂרָאֵל הַמְּחֻנְנֶת בְּבֵית כֶּשֶׁר, לִלְכַּת
לְשׁוֹת בְּחֹצוֹת וּלְהַתְחַבֵּר עִם אֲנָשֵׁי רָשָׁע
כָּאֵלּוּ. וְלֹא עוֹד אֲלֵא לְפָרוֹק עוֹל תּוֹרָה
לְגַמְרֵי עַד כְּדֵי כֶּךָ לְהַנְשֵׂא לְסַרְדִּיּוּת
יּוּנִיס, וּלְצַעֵט בְּסַנְדְּלָה עַל גְּבִי הַמּוֹצָת,
וְאִיךָ לֹא תַחֲסֹם עַל זֶעַר וְכֹאֵץ אֲבוֹתֶיהָ,
בְּרֹאוֹתָם בְּנוֹתָם נְחוּמוֹת לַעֲם אַחֵר. וְעַל
כִּרְחָךְ שֶׁלֹּא מֵאֲלָה תַעֲנוּגָה וְנוֹחִיּוֹת
נִפְשָׁה בְּבֵית אֲבוֹתֶיהָ, כִּי הָאֲבוֹת לֹא
נָתְנוּ מִזְמַנָּם לְקַשֵּׁר וּלְהַדָּק הָאֲהָבָה
בִּינֵיהֶם, וְתַמִּיד הִיא בְּהִצִּית מִתַּח
בְּהַאֲוִיר. וְכֹאֲשֶׁר לֹא מוֹאֲלִים סִיפּוֹק

וּמִחֻדָּשׁ לְחֻדָּשׁ, וְעֵדִיין הוּא אֹמֵר אֲנִי
אֶקְרָא וְלֹא אֶטָּה (שְׁנַת י:).

וְלִבֵּן נִבְרָא הָאָדָם בְּשֵׁתִי עֵינִים,
לְהוֹרוֹת לְהָאָדָם שְׂכָאֶשֶׁר רֹאֶה
רֹאִיָּה אַחַת, מִה שֶׁנִּתְהוּה אֲלֵל חֲצִירוֹ
וְאַחֲרֵיס, לֹא יֵאֱמָר שְׁלוֹם עָלֶי נִפְשִׁי, אֲלֵא
יֵשׁ לוֹ שְׁלוֹם עֵין הַשְּׂנִי לְהִצִּיט כַּעַת עַל
עַצְמוֹ וּבְנֵי בֵּיתוֹ, מִה אֲנִי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת
שֶׁלֹּא יֵאֲרַע כּוֹחַת אֲלֵלִי, הֲלֵא כִּמְעַט אֵין
מִשְׁפָּחָה אַחַת, מִהַמְּשֻׁפְּחוֹת הַיּוֹתֵר
טוֹבוֹת, אֵין בֵּית שֶׁאֵין שָׁם מַת, רְשָׁעִים
בְּחִיָּהֶם קְרוִיין מִתִּים.

וְעַל כֵּן הָאָדָם הָרֹאֶה סוּטָה
בְּקַלְקוּלָּה, וּמִשְׁתַּמֵּשׁ אַחֵר כֶּךָ
בְּעֵינוֹ הַשְּׂנִי עַל עַצְמוֹ, וּמִקִּיִּים אֲשֶׁרִי
אָדָם מִפְּחָד תַּמִּיד, אֵין אֲנִי רוֹצֶה
לְהַגִּיעַ לְנִסְיוֹן כּוֹה, וְהוֹלֵךְ וּפּוֹרֵשׁ עַצְמוֹ
מִהֵיִין, אָדָם כּוֹה שֶׁהוּא מִשְׁכִּיל לְלִמּוּד
תּוֹנְאוֹת מִמֶּה שֶׁהוּא רֹאֶה, זֶה לֹא
יִפּוֹל בְּרִשְׁתָּה הַנִּסְיוֹנוֹת בְּשׁוֹם דְּבַר, כִּי
עוֹשֶׂה לַעֲצָמוֹ גְּדִירִים בְּכֹל מִה שֶׁהוּא
רֹאֶה. וּמִמִּילָא יִהְיֶה מִקּוֹשֶׁר תַּמִּיד
לְקוּנוֹ, וְהַמִּזִּיר יֵשׁ לוֹ 'מִזֵּר אֲלֵקִיו עַל
רֹאשׁוֹ', וּמִצְטִיחוֹ הַכְּחוּץ כִּי 'קְדוֹשׁ
יְהִי לֵה' כֹּל יְמֵי מִזְרוֹ', שְׁכֹל זִמֵּן
שִׁתְּנָהֵג בְּמַדָּה זֹה, שְׂכַשְׂרוּהָ מֵאֲוִיר
רַע שֶׁל הַתְּדַרְדְּרוֹת הוּא יַעֲשֶׂה לַעֲצָמוֹ
גְּדֵר שֶׁלֹּא יִכְשַׁל, יֵהֵא תַמִּיד קְדוֹשׁ לֵה'.

יֵשׁ אִימְרָה צִנְגָגִלִּשׁ 'אִם אַתָּה רֹאֶה
אִיזָה דְּבַר אֲזִי תִדְבֵּר וְתֵאֱמָר'. וְזֶה

תפלת אבות על בנים להצלחתם

וגם אחר שהאדם עושה כל מה שצילתו לחינוך בני ציתו, יש להפיל תחנה ולהתפלל עליהם תמיד, שלא ימיש התורה מפי זרעו וזרע זרעו, ולהמשיך להלאה שלשלת הזהב של אבותינו. ועכ"פ תפלה קצרה, בכל לשון שרונה, גם בלשון אידיש המדוברת, או בצוקר אחר צרכת התורה, או בתפלת שמונה עשרה.

וְלִזְכוּר שהעולם הזה הוא רק פרוזדור צפני העולם הבא, לא חיים לעולם, והתקן עצמך בצרוזדור כדי שתכנס לטרקלין להרצות במנות ומעשים טובים, ולקצוע עמים לתורה, ולהתחזר עם חצורה ומסגרת הלומדים דף או עמוד בכל יום, כמו דרשו וכו', וצקהלתנו וזהם נהגה, כי הם חיינו ואורך ימינו.

וּבְנֵינָנו כעת לחודש שמרצין בשמחה, ויתן ה' שנתצרך כולנו צבני חיי ומוזני רויחי, להיות צחי ישראל מלאים שמחה, נחת מכל יוצ"ח, עדי נוכה להשמחה הגדולה, צציאת בן דוד צמהרה דידן אמן.

צהצית, הולכים להשוק למנוח קשר חצרותא עם אחרים.

וזהו דאמרי אינשי 'שותא דינוקא בשוקא', אם הצנים לא מוצאים עם מי לדבר צהצית, ויוצאים לחפש חצרותא עם מי לדבר בשוקא, מי הוא האשם צדבר, דאצוה או דאימיה, הם אשמים שהגיע למצב כזה, כי לא היו משכינים צהצית אויר של נוחיות, לא היו מתייגעים למנוח שפה משותפת עם בני ציתם, ראשם מונח בכל ההצלים אשר אין מליון לו לאדם לא כסף ולא זהב, אצל לא היה להם פנאי להאזר היקר, הם הצנים אשר על ידם זוכה לחיי נחיים עדי עד, להשתעשע יחד עמהם, זה מציא דשותא דינוקא הוא בשוקא. וכאשר חסר האהבה ציניהם, אז תאות נפשם קודמת להם מלחשוב על צער אצותם. ורנו חכמים להראות וללמד לכל, כי העצודה צצית ה' לאצות כאלו, לא רצויה, וסתמו את חלונה וקצעו את טבעתה, כי זהו עיקר העצודה של האצות, להנחיל את תורת ה' לצניהם אחריהם שימשיכו צדרכי אצותם.

*

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בסעודה שלישיית שבת פרשת תרומה תש"פ לפ"ק

יצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון אלף קנ"א

וידבר ה' אל משה לאמור, דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה וגו' (כח-א). בתנא דבי אליהו (רבה פרק יז) איתנא, בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע, מיד אמר הקב"ה לישראל שיעשו לו משכן, שנאמר דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה ע"כ. ויש להבין קשר הדברים, השיכות של ציווי נדבות המשכן עם אמירתם נעשה ונשמע, אשר מיד אחר זה אמר להם ויקחו לי תרומה.

ובאור החיים הק' כתוב, צריך לדעת למה לא הספיק במה שקדם לומר 'לאמר', והדבר מובן שלבני ישראל יאמר, או לא היה צריך לומר 'לאמר', ויספיק באומרו דבר אל בני ישראל. ונראה לומר על דרך מה שאמרו ז"ל (יומא ד:) מנין שהאומר דבר לחבירו שהוא בבל תאמר שנאמר וידבר ה' אל משה לאמר. ועל פי הדברים האלה, יצטרך לומר דבר אל בני ישראל, שאם לא כן יחשוב משה, כי לא בא אלא לתת רשות, שאין זה בבל תאמר, חובה מנין, תלמוד לומר דבר וגו', ולדרך זה תמצא מרגוע לנפשך, בכל התורה כולה, שאמר הכתוב לאמר, וחזר לומר דבר, כי בכל מצוה צריך לומר לו, לאמר, ודבר, ובאחת מהנה לא יהיה נשמע שחובה עליו הם הדברים לאומרם להם, אלא רשות ע"כ.

ויש להבין איך היה עולה על הדעת לומר שמשה הוא בבל תאמר, שהוצרך להתיר לו, דאם כן איך יתקיים בנין המשכן ולקחת התרומה אם לא יאמר להם. ובשלמא כאשר ה' אומר למשה דבר פרטי הנוגע לעצמו, אז הוא בבל תאמר עד שיתיר לו, אבל כאשר ה' אומר לו דבר שצריך לישראל לקיים, בודאי שאמירתו למשה הוא כדי לצוותו שימסור הדברים לישראל, ואכתי תקשה דבחדא אמירה סגי, ולמה הכפיל לאמור דבר אל בני ישראל.

*

ונראה על פי מה שביארנו במקום אחר, בהא דאמרו חז"ל (שבת פח.) ויתיצבו (שמות יט-יז), אמר רבי אבדימי מלמד שכפה עליהם הקב"ה את ההר כגיגית, ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתכם ע"כ. והקשו בתוספות הרי הקדימו כבר נעשה לנשמע, ולמה נצרכו לכפיית ההר ע"כ. - עוד איתא בגמרא (שם פח:) בשעה שעלה משה למרום, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבונו של עולם וכו' תנה הודך על השמים (תהלים ח-ב). אמר לו הקב"ה למשה החזר להם תשובה וכו'. אמר להם יצר הרע יש ביניכם וכו', מיד הודו לו להקב"ה ע"ש.

והנה איתא במדרש (פסיקתא רבתי מא), כשאמרו ישראל נעשה ונשמע נעקר יצר הרע מלבם ע"כ. ואם כן אחר שהסכימו ישראל לקבל את התורה, גם להם עדיפא להיות אינו מצווה ועושין, להראות גודל אהבתם לה', ואם יהיו מצווין ועושין, יתקטן מעלתם, על כן לא רצו ללכת לקבל התורה. אך הקב"ה שלפניו נגלו כל תעלומות, וידע שבסופו יחטאו ויחזרו היצר הרע למקומו, ואז יתעלו במעלתם כאשר יהיו מצווין ועומדין, על כן כפה עליהם את ההר כגיגית לכופם על קבלת התורה כדי שיוגדל מעלתם. (עיין שמן ראש לשבועות ח"א דף תצ"ח).

*

ויש לומר עוד בטעם הדבר שגדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה, דלכאורה העושה דבר מרצונו הטוב בלי ציווי מורה על אהבה ודביקות יותר, ממי שאינו עושה רק מה שמצווה. אך יש לומר כי תועבת ה' כל גבה לב (משלי טז-ה), וחשיבות עשיית מצות ה' ועבודתו, מתקבלת למעלה רק כאשר אין בהם שום פניה עצמית, אלא בלתי לה' לבדו, רק לעשות נחת רוח לקונו. ובתורת משה (פ' שופטים צד.) פירש הכתוב לבלתי רום לבבו מאחזי ולבלתי סור מן המצווה ימין ושמאל (דברים יז-ב). כי אמרו חז"ל (סוטה ד:) כל אדם שיש בו גסות הרוח כאלו עובד עבודה זרה, והרמו כי העושה מצוה ומתגאה בה, אזי הוסר ממנו מדריגת ענוה הנקראת 'מה' (עיין חולין פט.), ואם תסיר מן המצווה אותיות מ"ה נשאר צ"ה, ואין צו אלא עבודה זרה כידוע (זהר ח"א כז.). והיינו לבלתי רום לבבו מאחזי ולבלתי סור מן המצווה ימין ושמאל, שלא יסיר מן

המצוה אות ימין שהוא מ"ם, ואות שמאל שהוא ה"א, וישאר אמצעי צ"ו, ח"ו כן לא יעשה ע"כ.

ובדרך כלל העושה דבר טוב שאינו מצווה לעשותו, יש בזה זחירות הלב, שמחשיב נפשו שעושה לקונו דבר שלא נתחייב בו, ודעתו יפה עליו ומתנשא בלבו על מעשהו. לא כן העושה מה שמצווה, שאין לו ברירה, כי ציווי המלך עליו, ואריא רביע עליה, שלא יענש בהמנע עשותו, על כן קל לו יותר לעשותו בענוה ושלמות רוח. ולכן גדול המצווה ועושה, שחשוב יותר המקיים מצוה בציווי, ממי שאינו מצווה ועושה, כי אז זה קשור בזחירות הלב, וחסר המידה של המצווה.

אמנם כל זה הוא רק בשביל שיצר רע סוכן בנו, אשר אחר עשיית דבר טוב הוא מביא את האדם להתנשאות, על כן אינו מצווה ועושה יוכל להכשל בזה ביותר. אבל אם נעקר יצר הרע מלבו של אדם, והוא בטל כולו לאלקיו, אז אינו מצווה ועושה חביב טפי, שעושה מאהבה בלי ציווי, וגם עושהו בלי פניות בלתי לה' לבדו.

ומעתה כיון דבשעה שאמר ישראל נעשה ונשמע נעקר יצר הרע מלבם, אם כן אז אינו מצווה ועושה גדול יותר, שאין לו יצר הרע של זחירות הלב, ועושה המצווה מאהבה בלי שום ציווי. ואם כן היה מהראוי יותר שיבנו בית ה' בלי ציווי, כי אצלם גדול אינו מצווה ועושה.

ולכן אם לא היה נאמר למשה רק לאמור, הוי אמינא שאמר ה' למשה כי רצונו הוא בעשיית משכן לה', אבל לא ימסור בציווי מה', אלא מעצמו יציע לישראל כי מהראוי לעשות מקדש לה', כדי שבזה יקיימו רצון ה' בלי ציווי, כי אצלם אינו מצווה ועושה עדיף. אך ה' צוה עליו 'דבר אל בני ישראל, שימסור זאת לישראל בציווי מה', שיהיו מצווים ועושים. והטעם כי גלוי וידוע לפניו שיחטאו ישראל בעגל בעת שירד משה, ויחזור יצר הרע למקומו, ואז מצווה ועושה גדול יותר ממי שאינו מצווה. כי בשעה שיצר הרע שולט בעולם אז האיננו מצווה ועושה מתמלא בהתרוממות נפשו, ולבו זחה עליו, ובמשכן כזה לא יוכל להיות השראת השכינה, כי ה' שוכן רק את דכא, ובגאווה אין אני והוא יכולין לדור בעולם (סוטה ה.). על כן אמר לו דבר אל בני ישראל, שימסור הדברים בציווי מה', כי אז יהיה מצווה ועושה גדול יותר.

וזהו שאמרו, בשעה שאמר ישראל נעשה ונשמע מיד אמר הקב"ה 'דבר אל בני ישראל, ויקחו לי תרומה. דכיון שאז נעקר יצר הרע מלבם, היה חשוב יותר אינו מצווה ועושה, והיו יכולים לטעות כי מה שנאמר לאמור, היינו שהתיר לו לומר מעצמו הדברים, כדי שיהיו אינו מצווה ועושה, ועל כן הוצרך לבאר לו שיאמר הדברים בציווי מה', דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה. ולכן אמר ויקחו לי תרומה, לי לשמי, כי רק הנותן לשם שמים, ואינו מצרף הנאת עצמו, אז יוכל לשרות שם השכינה. וכיון שכן הוא, אם יהיו נותנים בלי ציווי, היה בזה זחירות הלב של הנותנים, על כן דבר אל בני ישראל, שיהיו מצווין ועושין, וגדול המצווה ועושה, שאינו מנשא ומחשיב נפשו בעשותו מה שמצווה לעשות.

*

ולשמה חתן כלה נוסף, ידוע מה שפירש אמו של הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זצ"ל, שהיתה מלומדת,

ואמרת בעת חתונתה, שהכתוב אומר שמחתי באומרים לי בית ה' נלך (תהלים קכב-א), כי אז היה המנהג שהנעורות לא היו הולכות לבית הכנסת להתפלל בעזרת נשים רק אחר הנישואין. ואמרה כי בעת הקידושין אומר החתן להכלה, הרי את מקודשת לי' בטבעת זו. והנני שמח באומרים לי', כי אז בית ה' נלך, נתחיל ללכת לבית הכנסת שהיא בית ה' ע"כ. ויש להוסיף, שהרי אמרו (סוטה יז.) איש ואשה זכו שכינה ביניהם [שהרי חלק את שמו ושיכנו ביניהם, יו"ד באיש וה"א באשה] ע"כ. ואם כן אחר הקידושין כשהולכים לביתם, הרי זה גם כן בית ה', שהשכינה ביניהם. ועל כן שמחתי באומרים לי', כי אז 'בית ה' נלך', הבית שלנו הוא בית ה'.

ויש לומר עוד, דאיתא בספרי (פרשת בהעלותך לה) בכל מקום שנאמר לי קיים לעולם ולעולמי עולמים. בכהנים הוא אומר (שמות כח-מא) וכהנו לי, בלויים הוא אומר (במדבר ג"ב) והיו לי הלויים, בישראל הוא אומר (ויקרא כה-גה) כי לי בני ישראל, במקדש הוא אומר (שמות כה-ח) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ע"כ. והיא פליאה כי הלא המקדש חרב ולא נתקיים לעולמי עולמים.

אמנם הענין הוא, כי אמרו חז"ל (מגילה כט.) ואהי להם למקדש מעט בארצות אשר באו שם, אמר רב יצחק אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל ע"כ. הרי שגם עתה יש לנו מקדש, מקומות התורה והתפלה. ואמרו (שם) ושב ה' אלקיך את שבותך (דברים ל-ג), והשיב לא נאמר אלא ושב, מלמד שהקב"ה שב עמהם מבין הגלויות. ובבבל היכא שריא, אמר אביי בבי כנישתא דהוצל ובבי כנישתא דשף ויתיב ע"ש. וכמו כן כל בית ישראל כאשר איש ואשה זכו שכינה ביניהם, הוי ביתם מקדש מעט.

ומכ"ל שכן כאשר האדם זוכה להתקדש, שהשכינה שורה עליו, על דרך שנאמר (ירמיה ז-ד.) היכל ה' המזה. ואמרו (מועד קטן כה.) ראוי היה רבינו שתשרה עליו שכינה אלא שבבל גרמה לו ע"ש. הרי שיתכן שהאדם עצמו הוא בחינת מקדש. וכמו שפירש האלשיך הכתוב (תהלים עח-ט) ויטוש משכן שילה אהל שכן באדם, שכאשר עזב ה' את בית מקדשו, ויטוש משכן שילה, מאז והלאה 'אהל שכן באדם', שיכן אהלו בתוך האדם. וכל אלו נכללים הם במצות ה' ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בתוך כל אחד ואחד מישראל. וכמו שסיים עלה, ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וכן תעשו, וברש"י לדורות, שיש ללמוד מתבנית המשכן וכליו לעשות גם עצמו מקדש כמותו, לקדש עצמו בתורה שנרמז בהארון, ולקדש אכילתו והונו, שזה נרמז בהשלחן עם לחם פנים לפני תמיד.

ויש לומר דלכן הנגינה על 'ככל' היא רביעי, כי יש ארבעה סוגים של עשיית מקדש, בית המקדש, בתי כנסיות ומדרשות, בית נאמן בישראל ששכינה ביניהם, וגם לעשות עצמו וגופו מקדש לה', ועל זה בא הציווי וכן תעשו לדורות, שגם כאשר יחרב המקדש סוג הראשון, עדיין יש חיוב בעשיית מקדש של שאר הסוגים. - ואם כן שפיר אמר הכתוב ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, לי' לעולם ולעולמי עולמים. ועל זה בא הרמז, שמחתי באומרים לי' בית ה' נלך, אני שמח שכאשר נצטוינו ללכת לבנות בית ה', אמר ה' ועשו לי מקדש, שזהו לעולם, ולכן לא ירע לבבנו בחורבן המקדש שאבדה עוד תקותינו, אלא גם בגלות נוכל תמיד לבנות מקדש לה', אם לא מקדש בנוי על תלה, מכל מקום מקדש מעט יש לנו בכל עת, עד שירחם ה' ויכונון מקדשו מן השמים לעולמי עולמים.

הגליון הזה נעמד על ידי

מוה"ר ר' מרדכי אלימלך טענענבוים הי"ו לרגל השמחה השורית במעונו בתלאת בני למול מוב	מוה"ר ר' מרדכי אלימלך טענענבוים הי"ו לרגל השמחה השורית במעונו בתלאת בני למול מוב	אפשר לשמוע דרשת ז' אדר מואת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א #7 845-694-0000	מוה"ר ר' שמעון שמעלצער הי"ו לרגל השמחה השורית במעונו בנישואי בני למול מוב	הרה"ג ר' פישל לעווי שליט"א מנהל רחמי דישבתנו תקי - ישיבה קטנה לרגל השמחה השורית במעונו באיווסי בתו למול מוב
--	--	---	---	--

הרצוה לנדב להוצאת הגליון יפנה להר"ר יואל ברא"ש פייערוערקער הי"ו 347.425.2151